

Verdachtenpopulatie arrondissementsparket Haarlem 1996; Politieregio Zaanstreek-Waterland

Amsterdam, december 1999

Hette Tulner

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Algemene gegevens 1996	4
2.1	Persoonskenmerken	4
2.2	Criminaliteitsgerelateerde kenmerken	7
2.3	Opgehelderde delicten	8
3	Recidivisten en beginners	12
3.1	Persoonskenmerken	12
3.2	Opgehelderde delicten	13
4	Jeugd van 12 tot en met 17 jaar	16
4.1	Persoonskenmerken	16
4.2	Criminaliteitsgerelateerde kenmerken	17
4.3	Opgehelderde delicten	18
5	Allochtonen	20
5.1	Persoonskenmerken	20
5.2	Criminaliteitsgerelateerde kenmerken	22
5.3	Opgehelderde delicten	23
6	Gewelddelicten	24
6.1	Persoonskenmerken	24
6.2	Criminaliteitsgerelateerde kenmerken	25
6.3	Opgehelderde delicten	26
	Bijlagen	
Bijlage 1	Verantwoording	28
Bijlage 2	Gehanteerde begrippen	30
Bijlage 3	Indeling naar delicten	31
Bijlage 4	Aanvullende tabellen	33

1 Inleiding

De politie hanteert voor operationele doeleinden een geautomatiseerd verdachtenbestand, HKS genaamd. In principe is dit bestand niet bedoeld om statistische informatie te genereren. Voor beleidsdoeleinden van bijvoorbeeld de korpsleiding en de arrondissementsparketten is statistische informatie echter juist van vitaal belang. In het kader van het project Gegevensarchitectuur is in opdracht van het College van Procureurs-Generaal onderzocht in hoeverre HKS toegankelijk en bruikbaar gemaakt kan worden om statistische beleidsinformatie te leveren.

Het is mogelijk gebleken om HKS-gegevens op te schonen en vervolgens om te zetten in een SPSS-bestand¹, waarna elke gewenste statistische bewerking kan worden toegepast. De resultaten van een eerste proeve hebben betrekking op HKS-gegevens over 1995 uit de politieregio Hollands-Midden en zijn te vinden in een eerdere publicatie². Hierbij is duidelijk geworden dat nauwe samenwerking tussen onderzoeksbureau en HKS-deskundigen belangrijk is bij de totstandkoming van een dergelijk product.

In deze rapportage wordt de verdachtenpopulatie beschreven van het arrondissementsparket Zaanstreek-Waterland. De gegevens zijn afkomstig van de afdeling HKD van de politie regio Zaanstreek-Waterland en hebben betrekking op verdachten waarvoor in 1996 binnen de Regio Zaanstreek-Waterland tenminste één oplossingsverbaal is opgemaakt.

In een eerdere rapportage is reeds de verdachtenpopulatie van 1997 beschreven. Door een verandering in de manier waarop de gegevens uit het HKS zijn gehaald, zijn de cijfers in dit rapport niet direct te vergelijken met de cijfers in onze rapportage over 1997. In absolute zin kunnen de cijfers in dit rapport - door deze methodologische verandering - hoger uitvallen dan in het rapport over 1997. De percentages die in beide rapporten staan genoemd zijn vaak wel vergelijkbaar. In bijlage 1 worden de verschillen nadere toelichting.

Hoofdstuk 2 biedt een algemene beschrijving van de verdachten waarvoor in 1996 een oplossingsverbaal werd aangemaakt en de feiten die hen worden aangerekend. De hoofdstukken 3, 4 en 5 richten zich op specifieke verdachtengroepen, achtereenvolgens recidivisten, minderjarigen en allochtonen. Hoofdstuk 6 'zoomt' ten slotte in op een aantal geweldsmisdrijven.

Noot 1 SPSS is een toonaangevend softwarepakket voor statistische analyses.

Noot 2 'De ongekennde mogelijkheden van HKS, een voorbeeld', R. van Overbeeke, M. Geldorp en K. Loef, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, Amsterdam, maart 1997.

2 Algemene gegevens 1996

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van alle verdachten waarmee het parket Haarlem betreffende de politieregio Zaanstreek-Waterland in 1996 te maken kreeg, alsmede van de feiten die deze groep wordt aangerekend.

2.1 Persoonskenmerken

Voor de 4.678 strafbare feiten waarvoor in 1996 binnen de regio Zaanstreek-Waterland een oplossingsverbaal is opgemaakt, zijn in totaal 2.774 verdachten doorgestuurd naar het parket. In deze paragraaf worden een aantal achtergrondkenmerken van deze personen beschreven.

Tabel 2.1 Geslacht van verdachten in 1996³

	abs.	%
man	2.384	86
vrouw	390	14
totaal	2.774	100

De meerderheid van de verdachten is man; ongeveer een op de zeven verdachten is van het vrouwelijke geslacht.

Tabel 2.2 Leeftijd van verdachten in 1996

	abs.	%
12-17 jaar	346	13
18-24 jaar	598	22
25-39 jaar	1.131	41
40-64 jaar	641	23
65 jaar en ouder	58	2
totaal	2.774	100

De grootste groep verdachten is tussen de 25 en 39 jaar oud. Ruim een derde van de verdachten is jonger dan 25 jaar. Bijna een kwart van de verdachten tussen de 40 en 64 jaar.

Noot 3 Het is mogelijk dat sommige tabellen in dit rapport niet optellen tot een totaal van exact 100%. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat alle percentages worden afgerond tot hele getallen. Percentages die door afronding op 0 uitkomen worden onderscheiden van percentages die op 0 uitkomen doordat bijvoorbeeld geen enkele persoon binnen de desbetreffende categorie valt. In het laatste geval wordt dit aangegeven met een '-'.³

Tabel 2.3 Nationaliteit van verdachten in 1996

nationaliteit	abs.	%
Nederlands	2.311	83
Turks	137	5
Marokkaans	76	3
voormalig Joegoslavië	27	.
Duits	17	.
Brits	14	.
Surinaams	12	0
Antilliaans	4	0
Indonesisch	2	0
overig	174	6
totaal	2.774	100

Van de buitenlandse nationaliteiten zijn Turkije en Marokko het meest vertegenwoordigd onder de verdachten van 1996.

Tabel 2.4 Geboorteland van verdachten in 1996

geboorteland	abs.	%
Nederlands	2.095	76
Turks	128	5
Surinaams	126	5
Marokkaans	69	3
Antilliaans	65	2
voormalig Joegoslavië	31	1
Duits	29	1
Indonesisch	18	1
Brits	11	0
overig	202	7
totaal	2.774	100

Meer dan driekwart van de verdachten is in Nederland geboren. Van de overige geboortelands komen Turkije en Suriname het meeste voor.

Tabel 2.5 District van woonadres van de verdachten in 1996

district	abs.	%
Zaanstreek	1.008	36
Waterland	854	31
buiten politieregio	912	33
totaal	2.774	100

Er komen meer verdachten uit Zaanstreek dan uit Waterland. Een derde van de verdachten woont buiten de politie-regio.

Tabel 2.6 Woonadres van de verdachten in 1996

	abs.	%
Zaandam	580	21
Purmerend	535	19
Amsterdam	350	13
Krommenie	90	3
Wormerveer	84	3
Wormer	84	3
Volendam	69	2
Koog aan de Zaan	65	2
Monnickendam	48	2
Edam	44	2
onbekend	94	3
overig	731	26
totaal	2774	100

Zaandam, Purmerend en Amsterdam zijn de plaatsen waar de meeste verdachten wonen, meer dan de helft van de verdachten woont in één van deze drie steden.

2.2 Criminaliteitsgerelateerde kenmerken

In HKS wordt een zogenaamde gevarenclassificatie gehanteerd, welke tot doel heeft politiemedewerkers op de hoogte te brengen van eventuele bijzonderheden van de betreffende verdachte⁴.

Tabel 2.7 Gevarencodes van verdachten in 1996

gevarencode	abs.	%
alcoholist	14	1
harddruggebruiker	90	3
medische indicatie	6	0
vuurwapengevaarlijk	13	0
verzetpleger	10	0
vluchtgevaarlijk	3	0
zelfmoordneiging	0	0
verdachten met één of meer gevarencodes	118	4

De gevarencode harddruggebruiker is geregistreerd voor ongeveer 1 op de 33 verdachten.

Tabel 2.8 Antecedenten van verdachten

	abs.	%
geen eerdere antecedentenvoor 1996 (beginners)	1.701	61
eerdere antecedenten voor 1996 (recidivisten)	1.073	39
totaal	2.774	100

Vier van de tien verdachten die in 1996 werden geverbaliseerd, zijn in eerdere jaren ook al met de politie in aanraking geweest.

Noot 4 Registratie van deze gevarencodes vindt echter niet geheel eenduidig en consequent plaats. Zo vindt registratie met betrekking tot de code harddruggebruiker alleen plaats als de verdachte zelf aangeeft dat het opgehelderde feit verband houdt met zijn/haar verslaving. Voor de andere codes gelden weer andere aanwijzingen voor registratie. Ook wordt een eenmaal toegekende gevarencode aan alle vroegere en toekomstige politie-antecedenten van de betreffende persoon toegevoegd, ook als de gevarencode op dat moment niet (meer) van toepassing is. Gegevens over dit onderwerp dienen daarom met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

2.3 Opgehelderde delicten

Tabel 2.9 Feiten in 1996 per politiedistrict

district	abs.	%
Zaanstreek	2.768	59
Waterland	1.910	41
totaal	4.678	100

In 1996 kreeg het parket volgens de gegevens uit het HKS 4.678 strafbare feiten te verwerken. In het politiedistrict Zaanstreek zijn in 1996 meer verdachten geverbaliseerd dan in het district Waterland.

In de tabellen 2.10 t/m 2.16 wordt weergegeven voor welk type feiten verdachten in 1996 bij het arrondissementsparket terecht kwamen. De feiten (en tabellen) zijn hierbij ingedeeld in de volgende negen delictgroepen:

- misdrijven tegen leven en persoon;
- misdrijven tegen openbare orde en gezag;
- vermogensmisdrijven;
- zedendelicten;
- verkeersmisdrijven;
- drugsdelicten, vuurwapendelicten en overige delicten.

De percentages in de tabellen zijn proporties van het *totale* aantal feiten dat in 1996 door het parket Zaanstreek-Waterland verwerkt is. De tabellen 2.10 t/m 2.16 tellen, zoals in tabel 2.17 te zien is, dus *gezamenlijk* op tot 100%.

Tabel 2.10 Delicten tegen leven en persoon 1996

	abs.	%
doodslag en moord	66	1
gekwalficeerde mishandeling	84	2
eenvoudige mishandeling	317	7
eenvoudige belediging	23	0
dood/letsel door schuld	3	0
bedreiging	184	4
totaal	677	14

Een zevende van de feiten, waarvoor in 1996 een oplossingsverbaal is opgemaakt, betreft misdrijven tegen leven en persoon. De helft van de delicten tegen leven en persoon betreft het eenvoudige mishandeling.

Tabel 2.11 Delicten tegen openbare orde en gezag 1996

	abs.	%
huis-/lokaalvredebreuk	20	0
openlijke geweldpleging	76	2
wederspanningheid	1	0
belemmering ambtenaar in functie	34	1
discriminatie	3	0
overige tegen openbare orde en gezag	67	1
totaal	201	4

Eén op de 25 feiten die in 1996 ter kennis van het parket zijn gekomen, betreft delicten tegen openbare orde en gezag. In twee op de vijf delicten tegen openbare orde en gezag gaat het om openlijke geweldpleging.

Tabel 2.12 Ruwheidsdelicten 1996

	abs.	%
brandstichting	44	1
dierenmishandeling	2	0
vernieling	315	7
totaal	361	8

Vernieling komt veel vaker ter kennis van het parket dan de andere ruwheidsmisdrijven. Een op de veertien delicten die ter kennis van het parket gekomen is, betreft vernieling.

Tabel 2.13 Vermogensdelicten 1996

	abs.	%
valsheidsmisdrijven	103	2
eenvoudige diefstal	878	19
gekwalficeerde diefstal	802	17
diefstal met geweld	41	1
afpersing	14	0
verduistering	30	1
verduistering in betrekking	5	0
bedrog	44	1
heling	133	3
totaal	2.050	44

Bijna de helft van de in 1996 opgeloste feiten betreft vermogensdelicten. In de meeste gevallen gaat het om eenvoudige of gekwalficeerde diefstal.

Tabel 2.14 Zedendelicten 1996

	abs.	%
schennis	23	0
verkrachting	14	0
aanranding	28	1
gemeenschap met kinderen	12	0
ontucht	25	1
ontucht ouders	8	0
zedendelicten overige	7	0
totaal	117	3

Drie procent van de in 1996 opgeloste feiten betreft zedendelicten.

Tabel 2.15 Verkeersdelicten 1996

	abs.	%
rijden onder invloed	669	14
doorrijden na aanrijding	133	3
rijden na ontzegging	1	0
weigeren bloedproef	19	0
joyriding	7	0
overige verkeersmisdrijven	73	2
totaal	902	19

Eén op de vijf van alle in 1996 opgeloste zaken betreft verkeersdelicten, meestal gaat het om rijden onder invloed.

Tabel 2.16 Drugs, vuurwapendelicten en overige delicten 1996

	abs.	%
opiumwet harddrugs	77	2
opiumwet softdrugs	75	2
vuurwapens	97	2
overige delicten	121	3
totaal	370	8

Drugsdelicten maken 3% van alle in 1996 opgehelderde zaken uit.

In tabel 2.17 wordt voor elke delictgroep weergegeven in welk district de verdachten woonachtig zijn. Een tabel met de bijbehorende aantallen is opgenomen in bijlage 4.

Tabel 2.17 District van woonadres van verdachten per delictgroep (in %)

	Zaanstreek	Waterland	elders	totaal
misdrijven tegen leven en persoon	36	42	22	100
misdrijven tegen openbare orde en gezag	30	42	28	100
ruwheidsmisdrijven	45	33	21	100
vermogensmisdrijven	40	17	43	100
zedendelicten	56	34	10	100
verkeersmisdrijven	32	33	35	100
drugs	33	40	28	100
vuurwapenmisdrijven	32	29	39	100
overige/onbekend	36	24	40	100
totaal	38	27	35	100

Bijna zes op de tien verdachten van zedendelicten woont in district Zaanstreek. Verdachten van misdrijven tegen openbare orde en gezag en van drugsdelicten wonen relatief vaak in district Waterland.

3 Recidivisten en beginners

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van eventuele verschillen tussen recidivisten en verdachten die door ons als beginners worden aangemerkt: diegenen waarvoor in 1996 voor het eerst een verbaal van oplossing werd opgemaakt. In het totaal bestaat de verdachtengroep uit 1701 (61%) beginners en 1073 (39%) recidivisten.

3.1 Persoonskenmerken

Tabel 3.1 Geslacht van recidivisten en beginners in 1996

geslacht	recidivisten		beginners	
	abs.	%	abs.	%
man	965	90	1.419	83
vrouw	108	10	282	17
totaal	1.073	100	1.701	100

Het aandeel vrouwen (in procenten) onder de beginners is ruim anderhalf keer zo groot als onder de recidivisten.

Tabel 3.2 Leeftijd van recidivisten en beginners in 1996

leeftijd	recidivisten		beginners	
	abs.	%	abs.	%
12-17 jaar	64	6	282	17
18-24 jaar	235	22	363	21
25-39 jaar	550	51	581	34
40-64 jaar	211	20	430	25
65 jaar en ouder	13	1	45	3
totaal	1.073	100	1.701	100

Onder de beginners zijn relatief veel minderjarigen en mensen tussen de 40 en 64 jaar. De helft van de recidivisten heeft een leeftijd van tussen de 25 en 39 jaar.

Tabel 3.3 Geboorteland van recidivisten en beginners in 1996

geboorteland	recidivisten		beginners	
	abs.	%	abs.	%
Nederlands	807	75	1.288	76
Turks	72	7	56	3
Surinaams	61	6	65	4
Marokkaans	34	3	35	2
Antilliaans	29	3	36	2
Indonesisch	8		10	
voormalig Joegoslavië	7		24	
Duits	6		23	
Brits	2	0	9	
overig	47	4	155	9
totaal	1.073	100	1.701	100

Onder de recidivisten zijn meer personen die Suriname en Turkije, Marokko of de Nederlandse Antillen als geboorteland hebben, dan onder de beginners.

Tabel 3.4 District van woonadres van recidivisten en beginners in 1996

district	recidivisten		beginners	
	abs.	%	abs.	%
Zaanstreek	479	45	529	31
Waterland	383	36	471	28
elders	211	20	701	41
totaal	1.073	100	1.701	100

Recidivisten komen relatief vaak uit district Zaanstreek.

3.2 Opgehelderde delicten

Tabel 3.5 Gemiddeld en totaal aantal opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar recidivisten en beginners

	verdachten	delicten	% v/d delicten%	delict per dader
recidivisten	1073	2232	48	2,1
beginners	1701	2446	52	1,4
totaal	2774	4678	100	1,7

De 39% van de verdachten die recidivist is, wordt verantwoordelijk gehouden voor bijna de helft van de delicten. Het gemiddeld aantal feiten waarvan deze groep wordt verdacht, is bijna anderhalf keer groter dan dat van verdachten zonder eerdere antecedenten.

In de volgende tabel staan de typen delicten waarvan beginners en recidivisten in 1996 worden verdacht.

Tabel 3.6 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar recidivisten en beginners

delictgroep	recidivisten		beginners	
	abs.	%	abs.	%
misdrijven tegen leven en persoon	355	13	322	16
misdrijven tegen openbare orde en gezag	97	4	104	4
ruwheidsmisdrijven	160	8	201	7
vermogensmisdrijven	1.049	41	1.001	47
zedendelicten	52	3	65	2
verkeersmisdrijven	338	23	564	15
drugs	92	3	60	4
vuurwapenmisdrijven	46	2	51	2
overige/onbekend	43	3	78	2
totaal	2.232	100	2.446	100

Beginners worden vaker verdacht van het plegen van misdrijven tegen leven en persoon en vermogensdelicten. Recidivisten daarentegen worden vaker verdacht van verkeersdelicten.

In de volgende tabel wordt nader ingegaan op de verschillen tussen mannen en vrouwen. Een tabel met de bijbehorende aantallen is opgenomen in bijlage 4.

Tabel 3.7 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar recidivisten/beginners en geslacht (in %)

type delict	recidivisten		beginners	
	man	vrouw	man	vrouw
misdrijven tegen leven en persoon	17	6	14	11
misdrijven tegen openbare orde en gezag	5	2	5	3
ruwheidsmisdrijven	7	7	9	5
vermogensmisdrijven	45	68	38	57
zedendelicten	3	-	3	1
verkeersdelicten	16	11	25	16
drugsdelicten	4	5	2	3
vuurwapendelicten	2	1	3	0
overig	2	1	3	4
totaal	100	100	100	100

Vrouwelijke verdachten worden relatief vaak verdacht van vermogensdelicten, met name vrouwelijke recidivisten worden relatief vaak verdacht van dit type delicten. Aangezien vrouwen echter überhaupt weinig worden verdacht van delicten worden mannen feitelijk van alle delicten meer verdacht dan vrouwen.

4 Jeugd van 12 tot en met 17 jaar

In hoofdstuk 2 werd al vermeld dat een 13% van de verdachtenpopulatie bestaat uit jongeren van 12 tot en met 17 jaar. In dit hoofdstuk wordt een nadere beschrijving van deze minderjarige verdachtengroep gegeven en wordt deze groep vergeleken met verdachten van 18 jaar en ouder.

4.1 Persoonskenmerken

Tabel 4.1 Leeftijd van jongeren in 1996

leeftijd	abs.	%
12 jaar	6	2
13 jaar	19	6
14 jaar	49	14
15 jaar	61	18
16 jaar	102	30
17 jaar	109	32
totaal	346	100

Ruim een op de vijf 18-minners is jonger dan 15 jaar.

Tabel 4.2 Geslacht van jongeren in 1996

	minderjarigen		meerderjarigen	
	abs.	%	abs.	%
man	297	86	2.087	86
vrouw	49	14	341	14
totaal	346	100	2.428	100

De verhouding tussen de aantallen mannen en vrouwen is bij minderjarigen gelijk aan die verhouding bij meerderjarigen.

Tabel 4.3 District van woonadres jongeren in 1996

district	minderjarigen		meerderjarigen	
	abs.	%	abs.	%
Zaanstreek	159	46	849	35
Waterland	121	35	733	30
buiten politieregio	66	19	846	35
totaal	346	100	2.428	100

Minderjarige verdachten komen relatief weinig van buiten de regio en relatief vaak uit Waterland.

Tabel 4.4 Geboorteland van jongeren in 1996

geboorteland	minderjarigen		meerderjarigen	
	abs.	%	abs.	%
Nederlands	276	80	1.819	75
Surinaams	14	4	112	5
Marokkaans	9	3	60	3
Antilliaans	7	2	58	2
Turks	7	2	121	5
Indonesisch	4	1	14	1
Duits	3	1	26	1
voormalig Joegoslavië	2	1	29	1
Brits	-	-	11	1
overig	24	7	178	7
totaal	346	100	2.428	100

Het aandeel Nederlanders is onder de minderjarige verdachten groter dan onder de meerderjarige verdachten.

4.2 Criminaliteitsgerelateerde kenmerken

In tabel 4.5 wordt weergegeven hoeveel van de jongeren, die in 1996 werden doorgestuurd naar justitie, al over politie-antecedenten beschikte (en dus recidivist zijn) en hoeveel niet.

Tabel 4.5 Politie-antecedenten van jongeren

	minderjarigen		meerderjarigen	
	abs.	%	abs.	%
beginner	282	82	1.419	58
recidivist	64	19	1.009	42
totaal	346	100	2.428	100

Van de minderjarige verdachten is een op de vijf verdachten al eerder met de politie in aanraking gekomen. Dit percentage ligt (zoals te verwachten is) lager dan bij de meerderjarige verdachten waar bijna de helft al eerder bij het parket is geweest.

4.3 Opgehelderde delicten

Tabel 4.6 Gemiddeld en totaal aantal opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar minder- en meerderjarigen

	verdachten	delicten	% v/d delicten	delict per verdachte
minderjarigen	346	631	13	1,8
meerderjarigen	2428	4047	87	1,7
totaal	2774	4678	100	1,7

Jongeren werden in 1996 gemiddeld van iets meer delicten verdacht dan volwassenen. In tabel 4.7 wordt dit gegeven uitgesplitst naar leeftijd.

Tabel 4.7 Gemiddeld en totaal aantal opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar leeftijd

leeftijd	verdachten	delicten	delict per verdachte
12 jaar	6	9	1,5
13 jaar	19	47	2,5
14 jaar	49	72	1,5
15 jaar	61	96	1,6
16 jaar	102	226	2,2
17 jaar	109	181	1,7
totaal	346	631	1,8

Het aantal delicten dat verdachten aangerekend wordt, is onder de dertienjarigen het hoogst. Door het lage aantal dertienjarige verdachten heeft één verdachte die van veel delicten wordt verdacht wel een grote invloed op dit gemiddelde.

In de volgende tabel wordt het type delict waarvoor jongeren in 1996 werden geverbaliseerd vergeleken met de geregistreeerde feiten onder volwassenen.

Tabel 4.8 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar minder- en meerderjarigen

delictgroep	minderjarigen		meerderjarigen	
	abs.	%	abs.	%
misdrijven tegen leven en persoon	91	14	586	14
misdrijven tegen openbare orde en gezag	45	7	156	4
ruwheidsmisdrijven	94	15	267	7
vermogensmisdrijven	335	53	1.715	42
zedendelicten	24	4	93	2
verkeersdelicten	4	1	898	22
drugsdelicten	6	1	146	4
vuurwapendelicten	18	3	79	2
overige delicten	14	2	107	3
totaal	631	100	4.047	100

Minderjarigen worden vaker dan meerderjarigen voor misdrijven tegen openbare orde en gezag, ruwheidsmisdrijven, vermogensdelicten en zedendelicten geverbaliseerd en minder vaak voor drugsdelicten en verkeersdelicten. Dit laatste is uiteraard mede het gevolg van het feit dat minderjarigen nog geen rijbevoegdheid hebben.

5 Allochtonen

Volgens de huidige, landelijk vastgelegde, definitie is een persoon allochtoon indien hij of zij zelf of ten minste één van diens ouders niet in Nederland is geboren. De registratie van etniciteit binnen HKS beperkt zich alleen tot gegevens omtrent geboorteland en nationaliteit van de verdachten zelf en niet van die van de ouders. Allochtonen 'van de tweede generatie' kunnen dus binnen dit registratiesysteem niet worden onderscheiden van (andere) Nederlandse verdachten.

Om allochtonen toch enigszins te kunnen herkennen worden in dit hoofdstuk zowel het geboorteland als de nationaliteit van verdachten in aanmerking genomen. Indien een persoon een niet-Nederlandse nationaliteit heeft of niet in Nederland is geboren, dan wordt deze persoon als allochtoon aangemerkt. Hiermee wordt dus afgeweken van de landelijke definitie, waardoor de uitspraken in dit hoofdstuk een beperkte reikwijdte hebben. Het aantal allochtone verdachten is met de hier gehanteerde definitie in ieder geval een onderschatting van het werkelijke aantal.

5.1 Persoonskenmerken

Tabel 5.1 Etniciteit verdachten

	abs.	%
Nederlands	2.038	74
Turks	159	6
Surinaams	126	5
Marokkaans	83	3
Antilliaans	65	2
voormalig Joegoslavië	31	1
Duits	29	1
Indonesisch	18	1
Brits	14	1
overig	211	8
totaal	2.774	100

Volgens de HKS-registratie is driekwart van de verdachten van Nederlandse afkomst. Personen van Turkse en Surinaamse afkomst vormen de grootste groepen van buitenlandse etniciteit.

Tabel 5.2 Geslacht van allochtonen (in %)

	man		vrouw	
	abs.	%	abs.	%
Nederlands	1.759	86	279	14
Turks	143	90	16	10
Surinaams	101	80	25	20
Marokkaans	81	98	2	2
Antilliaans	45	69	20	31
voormalig Joegoslavië	28	90	3	10
Duits	25	86	4	14
Indonesisch	13	72	5	28
Brits	12	86	2	14
overig	177	84	34	16
totaal	2.384	86	390	14

Onder personen van Marokkaanse afkomst is het percentage vrouwelijke verdachten veel lager dan onder de andere etnische groepen.

Tabel 5.3 Leeftijd van allochtonen (in %)*

	12-17	18-24	25-40	41-64	65 +	totaal
Nederlands	13	21	40	25	3	100
Surinaams	11	19	41	29	1	100
Turks	13	27	47	14	-	100
Marokkaans	18	45	31	6	-	100
Antilliaans	11	11	60	19	-	100
Indonesisch	22	6	22	44	6	100
voormalig Joegoslavië	7	48	29	16	-	100
Duits	10	24	35	31	-	100
Brits	-	21	57	21	-	100
overig	13	19	49	19	1	100
totaal	13	22	41	23	2	100

■ Dezelfde tabel met aantallen is opgenomen in bijlage 4.

Opvallend is dat van de Marokkaanse verdachten bijna tweederde jonger is dan 25 jaar. Bij interpretatie van deze cijfers is het wel belangrijk ze te vergelijken met bevolkingsgegevens, aangezien de leeftijdsopbouw van sommige allochtone groepen kan afwijken van de gemiddelde leeftijdsopbouw.

In onderstaande tabel worden de districten vermeld waarin verdachten in 1996 wonen. In deze tabel zijn, naast Nederlanders, alleen de meest voorkomende allochtone groepen opgenomen.

Tabel 5.4 District van woonadres van allochtonen in 1996 (in %) *

district	Nederlands	Surinaams	Turks	Marokkaans
Zaanstreek	36	32	72	22
Waterland	34	25	3	36
elders	30	44	26	42
totaal	100	100	100	100

Verdachten van Turkse afkomst komen naar verhouding meer uit de Zaanstreek, Surinamers en Marokkanen komen meer van buiten de politieregio.

5.2 Criminaliteitsgerelateerde kenmerken

Tabel 5.6 Eerdere politie-antecedenten (recidivisten) naar etniciteit

	abs.	%
Nederlands	789	39
Surinaams	61	48
Turks	83	52
Marokkaans	39	47

Het percentage verdachten dat in 1996 reeds bekend was bij de politie is onder verdachten van Turkse afkomst het hoogst.

5.3 Opgehelderde delicten

Tabel 5.7 Gemiddeld en totaal aantal opgehelderde delicten in 1996 naar etniciteit

eticiteit	verdachten	delicten	% v/d delicten	delict per verdachte
Nederlands	2.038	3459	74	1,7
Surinaams	126	191	4	1,5
Turks	159	248	5	1,6
Marokkaans	83	173	4	2,1
Antilliaans	65	128	3	2,0
Indonesisch	18	24	1	1,3
voormalig Joegoslavië	31	62	1	2,0
Duits	29	49	1	1,7
Brits	14	19	0	1,4
overig	211	325	7	1,5
totaal	2.774	4678	100	1,7

Het gemiddeld aantal opgeloste delicten per persoon is onder personen afkomstig uit Marokko het hoogst.

In de volgende tabel wordt voor de vier bevolkingsgroepen de verhoudingen tussen de verschillende typen gepleegde delicten weergegeven.

Tabel 5.8 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar etniciteit (in %)*

	Nederlands	Surinaams	Turks	Marokkaans
misdrijven tegen leven en persoon	15	16	18	13
misdrijven tegen openbare orde en gezag	5	8	4	4
ruwheidsmisdrijven	9	4	3	5
vermogensmisdrijven	41	45	48	60
zedendelicten	3	5	0	
verkeersmisdrijven	21	13	17	13
drugs	3	5	3	2
vuurwapenmisdrijven	2	3	3	4
overige/onbekend	3	3	3	1
totaal	100	100	100	100

* Dezelfde tabel met aantallen is opgenomen in bijlage 4.

“Nederlander” worden vaker verdacht van ruwheidsmisdrijven en verkeersdelicten dan andere bevolkingsgroepen. Marokkanen worden naar verhouding vaker verdacht van vermogensdelicten.

6 Gewelddelicten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de kenmerken van verdachten van gewelddelicten en de hen aangerekende feiten. In dit onderzoek worden de volgende delicten tot de gewelddelicten gerekend: alle misdrijven tegen leven en persoon, alsmede diefstal met geweld, openlijke geweldpleging en wederspanning. Gegeven deze definitie worden in 1996 in het totaal 594 personen (21%) verdacht van het plegen van één of meer gewelddelicten.

6.1 Persoonskenmerken

Tabel 6.1 Geslacht van de verdachten van gewelddelicten in 1996

	geweldplegers		overige verdachten		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
man	539	91	1.845	85	2.384	86
vrouw	55	9	335	15	390	14
totaal	594	100	2.180	100	2.774	100

Het percentage mannen is onder verdachten van gewelddelicten hoger dan onder verdachten van niet-gewelddadige feiten.

Tabel 6.2 Leeftijd van de verdachten van gewelddelicten in 1996

	geweldplegers		overige verdachten	
	abs.	%	abs.	%
12-17 jaar	91	15	255	12
18-24 jaar	143	24	455	21
25-39 jaar	257	43	874	40
40-64 jaar	97	16	544	25
65 jaar en ouder	6	1	52	2
totaal	594	100	2.180	100

Verdachten van gewelddelicten zijn vaker jonger dan 40 jaar dan andere verdachten.

In de volgende tabel wordt de etniciteit van de verdachten⁵ van geweldsdelicten gepresenteerd.

Tabel 6.3 Etniciteit van verdachten van geweldsdelicten in 1996

	geweldplegers		overige verdachten		totaal
	abs.	%	abs.	%	%
Nederlands	430	21	1.608	79	100
Surinaams	34	27	92	73	100
Turks	44	28	115	72	100
Marokkaans	22	27	61	74	100
Antilliaans	15	23	50	77	100
Indonesisch	2	11	16	89	100
voormalig Joegoslavië	4	13	27	87	100
Duits	4	14	25	86	100
Brits	1	7	13	93	100
overig	38	18	173	82	100

Onder verdachten van Surinaamse en Turkse afkomst bevinden zich meer geweldplegers dan onder de andere etnische groepen.

6.2 Criminaliteitsgerelateerde kenmerken

Tabel 6.4 Eerdere politie-antecedenten, uitgesplitst naar verdachten van geweldsdelicten en overige verdachten

	geweldplegers		overige verdachten	
	abs.	%	abs.	%
beginners	312	53	1389	64
recidivist	282	47	791	36
totaal	594	100	2180	100

Van de geweldplegers is bijna de helft van de verdachten al eerder door de politie geverbaliseerd. Van de niet geweldplegers is een duidelijk lager percentage recidivist.

Noot 5 Gedefinieerd als het land waarin de verdachte geboren is en/of waarvan hij/zij de nationaliteit bezit.

6.3 Opgehelderde delicten

Tabel 6.5 Gemiddeld en totaal aantal delicten in 1996, uitgesplitst naar verdachten van geweldsdelicten en overige verdachten

	verdachten	delicten	% v/d delicten	delict per verdachte
verdachten geweldsdelicten	594	1230	26	2,1
overige verdachten	2180	3448	74	1,6
totaal	2774	4678	100	1,7

Uit de tabel blijkt dat voor verdachten van geweldsdelicten gemiddeld meer feiten zijn geregistreerd dan voor verdachten die niet verdacht worden van geweldsdelicten.

In de volgende tabel staat een specificatie van de geweldsdelicten waarvan de geweldplegers worden verdacht uitgesplitst naar beginners en recidivisten.

Tabel 6.6 Type opgehelderde geweldsdelicten in 1996, uitgesplitst naar beginners en recidivisten

	recidivisten		beginners	totaal
	abs.	%	%	%
doodslag en moord	30	7	9	8
gekwalficeerde mishandeling	49	12	9	11
eenvoudige mishandeling	152	37	43	40
eenvoudige belediging	11	3	3	3
dood/letsel door schuld	■	0	■	0
bedreiging	112	28	19	23
openlijke geweldpleging	30	7	12	10
wederspanningheid			0	0
diefstal met geweld	23	6	5	5
totaal	408	100	100	100

Het grootste deel van de opgeloste geweldsdelicten betreft eenvoudige mishandeling, bedreiging, gekwalficeerde mishandeling en openlijke geweldpleging. Gekeken naar de verschillen tussen recidivisten en beginners valt op dat geweldplegers die voor het eerst worden doorgestuurd naar justitie, vaker worden verdacht van eenvoudige mishandeling en openlijke geweldpleging dan recidivisten. Recidivisten worden daarentegen vaker verdacht van bedreiging.

In de onderstaande tabel wordt aangegeven in welke mate geweldplegers ook van het plegen van een aantal typen andere misdrijven verdacht worden. 57 % (341 personen) van de geweldplegers is ook voor een niet-geweldsdelict geregistreerd.

Tabel 6.7 Aantal/percentage geweldplegers dat in 1996 ook van niet-geweldsmisdrijven wordt verdacht

	geweldplegers		overige verdachten	
	abs.	%	abs.	%
vernieling	63	11	252	12
eenvoudige diefstal	74	12	804	37
gekwalficeerde diefstal	92	15	710	33
vuurwapens	41	7	56	3

Van de verdachten van geweldsdelicten is bijna een kwart in 1996 ook geverbaliseerd voor het plegen van (eenvoudige of gekwalficeerde) diefstal, vernieling of een vuurwapendelict. Geweldplegers worden vaker verdacht van vuurwapendelicten dan de overige verdachten.

Bijlage 1 Verantwoording

Data-extractie

Voor het genereren van een analysebaar bestand is het nodig om van het HKS een zogenoemde extractie te maken. Een speciaal hiervoor geschreven Dbase-module verzamelt aan de hand van een extractievraag de relevante gegevens. Zo'n extractie levert vele verschillende bestanden op die later gekoppeld kunnen worden.

Voor het maken van de extractie over 1997 is een extractievraag gehanteerd die alle processen-verbaal van oplossing verzamelt die gekoppeld zijn aan een proces-verbaal van aangifte. Hiervoor is destijds gekozen omdat dit de betrouwbaarheid en validiteit van de gegevens ten goede zou komen (minder vervuiling). Onze inschatting - ondermeer tot stand gekomen in overleg met diverse HKS-deskundigen van verschillende politieregio's - was dat op deze wijze niet te veel informatie gemist zou moeten worden.

Inmiddels is duidelijk geworden dat door verschillende invoerdisciplines in de verschillende regio's hier grote verschillen in kunnen zitten; het aantal processen-verbaal dat door deze vraagstelling niet meegenomen wordt, is zeer wisselend. Daardoor is nu - voor de extractie over 1996 - gekozen voor een extractievraag die alle processen-verbaal van oplossing verzamelt, ongeacht of deze aan een aangifte gekoppeld zijn of niet.

Door deze methodologische verandering zijn de absolute cijfers die in deze rapportage zijn opgenomen niet direct vergelijkbaar met de cijfers in het rapport over 1997. Meestal zullen deze hoger uitvallen. In de meeste gevallen - met name waar het dader- en geen misdrijf-gegevens betreft - zijn de percentages wel te vergelijken. Delicten waar vaak zonder een proces-verbaal van aangifte een proces-verbaal van oplossing wordt opgemaakt, zoals verkeersdelicten en drugsdelicten, komen relatief meer voor in deze analyse dan in de analyse van 1997.

Bestandsconstructie

Voor het verkrijgen van een bestand met statistische verdachteninformatie dienen diverse databasebestanden uit HKS aan elkaar te worden gekoppeld. Voordat met bewerking en analyse van de gegevens wordt aangevangen, vindt uitgebreide 'opschoning' plaats, om diverse redenen:

- invoer van de gegevens is niet altijd eenduidig;
- de te koppelen deelbestanden hebben betrekking op verschillende eenheden;
- één feit wordt vaak met meerdere wetsartikelnummers geregistreerd;
- de gegevens dienen te worden geanonimiseerd.

Het resulterende bestand heeft betrekking op verdachten waarvoor in 1996 binnen de politieregio een oplossingsverbaal werd opgemaakt. Voor elke verdachte is informatie gegenereerd over:

- de feiten waarvoor in 1996 binnen de regio een oplossingsverbaal werd opgemaakt;
- de antecedenten: feiten waarvoor in eerdere jaren binnen (en buiten) de regio een oplossingsverbaal werd opgemaakt.

De informatie kan op drie niveaus worden geanalyseerd:

- processen-verbaal van oplossing;
- delicten;
- verdachten.

In deze rapportage wordt vooral gefocust op verdachten en de delicten waarvoor zij verantwoordelijk worden geacht.

Persoons- en delictkenmerken worden afzonderlijk en in combinatie gepresenteerd.

Bepaalde informatie wordt wel geregistreerd in HKS, maar niet meegenomen in de onderhavige rapportage. Het gaat dan bijvoorbeeld om de modus operandi en om informatie op basis waarvan kan worden vastgesteld of een misdrijf al dan niet is gepleegd door meerdere personen.

Het type gegevens dat in dit onderzoek aan het HKS is onttrokken, betreft:

- persoonlijk identificatienummer verdachte;
- code van het korps dat het proces verbaal van oplossing heeft gemaakt;
- geboortjaar verdachte;
- geboorteland verdachte;
- nationaliteit verdachte;
- geslacht verdachte;
- woonadres verdachte;
- district van woonadres verdachte;
- antecedent identificatienummer;
- jaar van het antecedent;
- overtreden wetsartikel;
- aantal keer dat het wetsartikel is overtreden;
- gevarenclassificatie.

Bijlage 2 Gehanteerde begrippen

Proces-verbaal van oplossing

Een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader wordt gekoppeld aan één of meerdere gepleegde feiten.

Antecedent

Een administratieve registratie van de opmaak van een proces-verbaal van oplossing tegen een verdachte. Een proces-verbaal, en dus een antecedent, kan meerdere feiten bevatten.

Gewelddelicten

Tot gewelddelicten worden alle misdrijven tegen leven en persoon gerekend alsmede diefstal met geweld, openlijke geweldpleging en wederspansigheid.

Op agressie gerichte delicten

Delicten die gericht zijn op het toebrengen van schade aan personen of goederen. Hiertoe behoren misdrijven tegen leven en personen, misdrijven tegen openbare orde en gezag en ruwheidsdelicten.

Beginner

Een persoon waartegen niet eerder dan in het jaar van verbalisatie (1996), een proces verbaal werd opgemaakt.

Recidivist

Een persoon waartegen voorafgaand aan het jaar van verbalisatie (1996) al één of meerdere processen verbaal werden opgemaakt.

Allochtoon

Een persoon die niet in Nederland geboren is en/of die een niet Nederlandse nationaliteit heeft. Hiermee wordt afgeweken van de landelijk vastgestelde definitie waarbij naar het geboorteland van de ouders wordt gekeken.

Bijlage 3 Indeling naar delicten

De in de rapportage gehanteerde naamgeving van delicten is gebaseerd op de onderstaande indeling van het WODC naar artikelnummers uit het Wetboek van Strafrecht.

Delict en delictgroep	Wetboek van Strafrecht artikelnummer
■ Agressieve misdrijven	
a Tegen openbare orde en gezag	
huis-/lokaalvredebreuk	138*/139*
openlijke geweldpleging	141
wederspanningheid	181*/182*
belemmering ambtenaar in functie	180
discriminatie	137*
overige misd. openbare orde en gezag	13*/14*/150*/177*/179 */18*/19*/201
b Tegen leven en persoon	
Doodslag en moord	287/288/289/290/291
gekwalificeerde mishandeling	301*/302*/303*/304*/- 306*
eenvoudige mishandeling	300*
eenvoudige belediging	266/267
dood/zwaar lich. letsel door schuld	307/308
bedreiging	285*
overige misdrijven tegen leven	293
c Ruwheidsmisdrijven	
brandstichting	157*/158*
dierenmishandeling	350.2/254*
vernieling	350/350.1/351*/352
overige vernielingen	353/354
2 Vermogensmisdrijven	
valsheidsmisdrijven	208/209/21*/22*/230/- 231/234
eenvoudige diefstal	310
diefstal in vereniging	311.4/311.3.4
diefstal in vereniging met braak	311.4.5./311.3.4.5
diefstal met braak	311.5/311.3.5
diefstal met geweld	312*
afpersing	317*
verduistering	321/323
verduistering in dienstbetrekking	322
bedrog	326*/327/328*/329*/33 *
heling	416/417
schuld heling	417BIS
overige vermogensmisdrijven	311/311.1/311.2/311.3/- 314*/315*/316*/318*/- titel11

3 Zedendelicten

schennis der eerbaarheid	239*
verkrachting	242/243
feitelijke aanranding der eerbaarheid	246
gemeenschap met kinderen	244/245
ontucht met bewusteloze/kind	247
ontucht door ouders	249
overige zedendelicten	248/240*/250*/251bis/- 252*/titel14

4 Verkeersmisdrijven

rijden onder invloed	WvW 26*
doorrijden na ongeval	WvW 30*
rijden na ontzegging	WvW 32*
medewerking bloedproef weigeren	WvW 33A*
dood letsel door schuld	WvW 36*
joyriding	WvW 37
overige verkeersmisdrijven	WvW 10*/WvW 14*

5 Drugsmisdrijven

opiumwet-harddrugs	opiumwet 2*
opiumwet-softdrugs	opiumwet 3*

6 Vuurwapenmisdrijven

vuurwapenwet	VWW*/WWM*&DO8/WW M*&A11 t/m A A16
--------------	--------------------------------------

7 Overige misdrijven

ibb	IBB*
overige misdrijven	*

Bijlage 4 Aanvullende tabellen

Tabel B4.1 Opgehelderde feiten in 1996, per delictgroep en naar politiedistrict (in aantallen)

delicten	Zaanstreek	Waterland	totaal
tegen leven en persoon	326	351	677
tegen openbare orde en gezag	95	106	201
ruwheids-	201	160	361
vermogens-	1.426	624	2.050
zeden-	72	45	117
verkeers-	438	464	902
drugs-	73	79	152
vuurwapens-	57	40	97
overige	80	41	121
totaal	2.768	1.910	4.678

Tabel B4.2 District van woonadres van verdachten per delictgroep (in aantallen)

delicten	Zaanstreek	Waterland	buiten politieregio	totaal
tegen leven en persoon	246	281	150	677
tegen openbare orde en gezag	60	85	56	201
ruwheids-	164	120	77	361
vermogens-	820	341	889	2.050
zeden-	65	40	12	117
verkeers-	288	300	314	902
drugs-	50	60	42	152
vuurwapen-	31	28	38	97
overige	44	29	48	121
totaal	1.768	1.284	1.626	4.678

Tabel B4.3 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar recidivisten/beginners en geslacht (in aantallen)

type delict	recidivisten		beginners	
	man	vrouw	man	vrouw
misdrifven tegen leven en persoon	343	12	275	47
misdrifven tegen openbare orde en gezag	94	3	93	11
ruwheidsmisdrifven	147	13	180	21
vermogensmisdrifven	918	131	766	235
zedendelicten	52		62	3
verkeersdelicten	316	22	497	67
drugsdelicten	82	10	46	14
vuurwapendelicten	45	■	50	■
overig	41	2	63	15
totaal	2.038	194	2.032	414

Tabel B4.4 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar leeftijd en geslacht (in aantallen)

delictgroep	12-13 jaar		14-15 jaar		16-17 jaar	
	j	m	j	m	j	m
misdrifven tegen leven en persoon	8	2	21	12	40	8
misdrifven tegen openbare orde en gezag	6	-	17	-	20	2
ruwheidsmisdrifven	3	-	13	-	65	13
vermogensmisdrifven	24	5	64	23	188	31
zedendelicten	7	-	8	1	8	.
verkeersdelicten	-	-	-	-	4	.
drugsdelicten	-	-	-	-	6	.
vuurwapendelicten	1	-	7	-	10	.
overige delicten	-	-	2	-	12	.
totaal	49	98	132	264	353	706

Tabel B4.5 Leeftijd van allochtonen naar etniciteit (in aantallen)

	12-17	18-24	25-39	40-64	65 +	totaal
Nederlands	254	422	807	501	54	2.038
Surinaams	14	24	51	36	1	126
Turks	20	43	74	22	-	159
Marokkaans	15	37	26	5	-	83
Antilliaans	7	7	39	12	-	65
Indonesisch	4	1	4	8	1	18
voormalig Joegoslavië	2	15	9	5	-	31
Duits	3	7	10	9	-	29
Brits		3	8	3	-	14
overig	27	39	103	40	2	211

Tabel B4.6 District van woonadres van allochtonen naar etniciteit (in aantallen) in 1996

	Nederlands	Surinaams	Turks	Marokkaans
Zaanstreek	738	40	114	18
Waterland	698	31	4	30
elders	602	55	41	35
totaal	2.038	126	159	83

Tabel B4.7 Type opgehelderde delicten in 1996, uitgesplitst naar etniciteit (in aantallen)

delictgroep	Nederlands	Surinaams	Turks	Marokkaans
misdrijven tegen leven en persoon	501	30	45	22
misdrijven tegen openbare orde en gezag	154	16	9	7
ruwheidsmisdrijven	311	7	7	8
vermogensmisdrijven	1.400	85	120	103
zedendelicten	93	9	1	
verkeersdelicten	717	25	42	22
drugsdelicten	118	9	8	4
vuurwapendelicten	65	5	8	6
overig/onbekend	100	5	8	1
totaal	3.459	191	248	173